

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Inrichting repressieve brandweezorg

Regiobeeld 20 - Midden- en West-Brabant

Inhoudsopgave

1	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	3
1.1	Opkomsttijden	4
1.2	Samenstelling basisbrandweereenheden	6
1.3	Beschikbaarheid personeel	8
2	Inleiding	10
2.1	Inrichting van de repressieve brandweezorg	10
2.2	Opbouw van het regiobeeld	11
2.3	Beschrijving van de brandweer Midden- en West-Brabant	11
3	Beoordeling van de veiligheidsregio	13
3.1	Opkomsttijden	13
3.1.1	Inleiding	13
3.1.2	Beoordeling op de toetspunten	14
3.2	Samenstelling van basisbrandweereenheden	20
3.2.1	Inleiding	20
3.2.2	Beoordeling op de toetspunten	20
3.3	Beschikbaarheid brandweerpersoneel	25
3.3.1	Inleiding	25
3.3.2	Bevindingen	25
I	Bijlagen	
	Enquête brandweerpersoneel	27
II	Afkortingen	29

1

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: Inspectie JenV) onderzocht van september 2016 tot en met mei 2017 in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van de inrichting van de repressieve brandweezorg. De Inspectie JenV spitste dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?');
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regiobeelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.

De bevindingen uit het onderzoek zijn afgezet tegen de negentien toetspunten uit het toetsingskader dat de Inspectie heeft opgesteld op basis van de wet- en regelgeving (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

In dit regiobeeld geeft de Inspectie weer in hoeverre de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (hierna: VRMWB) en de brandweer Midden- en West-Brabant die daarvan deel uitmaakt, voldoen aan de toetspunten en daarmee aan de wet- en regelgeving. Dit levert het voorliggende beeld op.

1.1 Opkomsttijden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp acht toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel a. *Toetspunten opkomsttijden*

Toetspunt	Deelonderwerp
1	Actueel dekkingsplan
2	Actueel brandrisicoprofiel
3	Overzicht berekende opkomsttijden
4	Overzicht berekende overschrijdingen
5	Bestuursbesluit over opkomsttijden
6	Overzicht feitelijke opkomsttijden
7	Analyse feitelijke opkomsttijden
8	Verbetervoorstellen aan bestuur

Met het in juli 2015 vastgestelde dekkingsplan beschikt de veiligheidsregio over een actueel dekkingsplan. Het dekkingsplan is gebaseerd op een actueel brandrisicoprofiel met daarin opgenomen een overzicht van de locaties en de hieraan verbonden risico's. De veiligheidsregio actualiseert het digitale deel van het brandrisicoprofiel doorlopend.

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur in het dekkingsplan een overzicht van de berekende opkomsttijden. Dit gebeurt in de vorm van een 'opkomsttijdenkaart', waarbij de veiligheidsregio onderscheid maakt in de dagsituatie en de avond-weekend-nacht- situatie. De veiligheidsregio stelt de informatie zowel grafisch als digitaal beschikbaar. De veiligheidsregio verstrekt het bestuur informatie over zowel de berekende opkomsttijden als de overschrijdingen. Tevens maakt de veiligheidsregio inzichtelijk hoe de overschrijdingen zich verhouden tot de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden.

Het bestuur heeft gemotiveerd besloten tot acceptatie van de overschrijdingen. Voor de Biesbosch heeft het bestuur besloten om – gezien de specifieke situatie – overschrijdingen te accepteren van de maximale opkomsttijd van 18 minuten. Voor dit gebied is in overleg met de gemeenten een maatregelenpakket opgesteld om de gebruikers bewuster te maken van het brandveiligheidsrisico en van de mogelijkheid de risico's te beperken.

De VRMWB geeft het bestuur door middel van bestuursrapportages en jaarrekeningen inzicht in de feitelijke opkomsttijden en voortgang van de genomen maatregelen. De veiligheidsregio voert een analyse uit op de feitelijke opkomsttijden en benoemt hierbij de oorzaken van de overschrijdingen. De veiligheidsregio voert nog geen analyse uit op de genomen maatregelen. Daarom zijn aan het bestuur ook nog geen voorstellen gedaan tot verdere verbetering of optimalisering.

Conclusie

De VRMWB voldoet aan de toetspunten 1, 2, 3, 4, 5 en 6. Op toetspunt 7 (analyse feitelijke opkomsttijden) kan nog optimalisering plaatsvinden door ook de voortgang en effecten van de genomen maatregelen mee te nemen in de analyse. Toetspunt 8 (verbetervoorstellen aan het bestuur) blijft buiten beschouwing, omdat de veiligheidsregio geen voorstellen heeft voorgelegd aan het bestuur.

Aanbevelingen

- Betrek in de analyse van de feitelijke opkomsttijden ook de voortgang en effecten van de genomen maatregelen.

1.2 Samenstelling basisbrandweereenheden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp zeven toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel b. Toetspunten samenstelling basisbrandweereenheden

Toetspunt	Deelonderwerp
9	Besluit over samenstelling basisbrandweereenheden
10	Borgen niveau van brandweezorg
11	Borgen veiligheid en gezondheid brandweerpersoneel
12	Borgen interregionale bijstand
13	Inzicht in bereikte effecten
14	Analyse van bereikte effecten
15	Besluit tot verbetering

De VRMWB hanteert de tankautospuiter, bemand met zes personen (hierna: TS6) als basisbrandweereenheid. In oktober 2013 is de veiligheidsregio gestart met drie pilots voor het toepassen van variabele voertuigbezetting (met minimaal vier personen). De belangrijkste reden hiervoor was om bij onderbezetting toch verantwoord te kunnen uitrukken.

Na evaluatie van de pilots heeft het bestuur besloten tot invoering van variabele voertuigbezetting op alle vrijwillige posten. De veiligheidsregio leidt daartoe alle medewerkers hiervoor op. De veiligheidsregio heeft de OR vanaf het begin betrokken bij het traject en deze heeft ingestemd met de invoering van de variabele voertuigbezetting in de veiligheidsregio.

Bij het maatgevend scenario woningbrand komt altijd de slagkracht van een TS6 ter plaatse. Op ieder voertuig bevindt zich altijd een bevelvoerder.

De veiligheidsregio heeft voorafgaand aan de toepassing van variabele voertuigbezetting een aparte Risico-inventarisatie en -evaluatie (hierna: RI&E) opgesteld. Deze RI&E is getoetst door de arbodienst. Tevens heeft de veiligheidsregio een plan van aanpak opgesteld, dat grotendeels is uitgevoerd. Het personeel voor de TS4 wordt niet apart geselecteerd. Alle personeelsleden krijgen wel een bijscholing aangeboden. Tevens wordt de gehele post geoefend op het uitrukken met een TS4.

De bevelvoerder vult bij elke uitruk met variabele voertuigbezetting een evaluatieformulier in. Het veiligheidsgevoel komt hierbij ook aan de orde. Medewerkers voelen zich over het algemeen bekwaam om met een TS4 te kunnen optreden. Ook voelen zij zich over het algemeen veilig bij inzetten in de praktijk. De veiligheidsregio besteedt aandacht aan de weerbaarheid van het personeel tegen verbaal of fysiek geweld. Dit wordt vooral gedaan in het kader van gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling.

De VRMWB beschikt over voldoende TS6'en om de vereiste interregionale bijstand te kunnen leveren.

De veiligheidsregio heeft op basis van de evaluatieformulieren inzicht in de toepassing van variabele voertuigbezetting. De belangrijkste reden is altijd de paraatheid. Op basis van de overzichten van de clustercommandanten kan de veiligheidsregio bepalen waar extra aandacht nodig is.

De analyse van de toepassing van variabele voertuigbezetting gebeurt op het niveau van de clustercommandant, maar niet structureel. De veiligheidsregio heeft dit nog niet duidelijk geborgd in de organisatie.

De veiligheidsregio heeft het bestuur geen voorstellen tot verbetering of optimalisering van de variabele voertuigbezetting voorgelegd.

Conclusie

De VRMWB voldoet aan de toetspunten 9, 10, 11, 12 en 13. Op toetspunt 14 kan de veiligheidsregio zich nog verbeteren door de analyse van de resultaten van de toepassing van variabele voertuigbezetting duidelijker te borgen. Toetspunt 15 blijft buiten beschouwing, omdat de veiligheidsregio geen aanleiding heeft gevonden om verbetervoorstellen voor te leggen aan het bestuur.

Aanbeveling

Borg het analyseren van de resultaten van de toepassing van variabele voertuigbezetting binnen de organisatie.

1.3 Beschikbaarheid personeel

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie JenV brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op de toetspunten van dit onderwerp.

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp vier toetspunten. Deze hebben betrekking op:

Tabel c. Toetspunten beschikbaarheid personeel

Toetspunt	Deelonderwerp
16	Inzicht in beschikbaarheid op korte en langere termijn
17	Maatregelen bij (dreigende) tekorten
18	Analyse beschikbaarheid
19	Bestuursinformatie over beschikbaarheid

De veiligheidsregio heeft op het niveau van de posten inzicht in de paraatheid. Van de beroepsposten is het precies bekend, omdat met dienstroosters gewerkt wordt. Van de vrijwillige posten is op basis van ervaring met een redelijke zekerheid te bepalen of de posten paraat zijn.

De veiligheidsregio beschikt op regionaal niveau (nog) niet over inzicht in de paraatheid. De veiligheidsregio werkt momenteel aan een systeem om met behulp van een app de paraatheid inzichtelijk te maken. Eind 2017 verwacht de VRMWB hiervan de eerste resultaten. Medio 2017 schaft de veiligheidsregio nieuwe (PreCom¹) pagers aan, die samen met de genoemde app een realtime, volledig en actueel beeld van de paraatheid geven.

De postcommandant kan maatregelen nemen bij (verwachte) problemen in de beschikbaarheid door bijvoorbeeld personeel te vragen beschikbaar te blijven of door personeel te lenen. Daarnaast heeft de meldkamer de instructie dat - als na een alarmering een voertuig zich niet meldt - na zes minuten automatisch het volgende voertuig moet worden gealarmeerd.

De clustercommandanten monitoren de paraatheid van de vrijwillige posten voortdurend op basis van meldingen. Indien hieruit blijkt dat er gedurende langere tijd problemen zijn met de beschikbaarheid, dan kan de clustercommandant kiezen uit diverse maatregelen. Hij kan voor de uitruk geschikt kantoorpersoneel inzetten of flexwerken mogelijk maken. Ook kan hij mensen consignereren of repressieve

¹ De Precompager is een alarmontvanger die ook de mogelijkheid heeft om door één druk op de knop aan te geven of men bij een alarmering opkomt of niet. Daarnaast kan de gebruiker eenvoudig zijn niet beschikbare dagen (en of uren van de dag) aangeven. Het systeem maakt dan binnen korte tijd een berekening of er voldoende bezetting is. Wanneer er onderbezetting is, krijgt de verantwoordelijke binnen het korps een melding van de situatie. Ook kunnen deze gegevens direct gekoppeld worden naar de meldkamer, zodat deze bij onderbezetting direct een andere eenheid kan alarmeren. Regio's maken wisselend gebruik van al deze mogelijkheden.

dagdienst invoeren. Daarnaast kan hij een werving starten of vrijwilligers op meerdere posten laten uitrukken (woon, werk). De teamleiders bepalen zelf welke methode het beste bij hun gebied/omgeving past en daarin worden ze gefaciliteerd door de centrale organisatie. De veiligheidsregio kent geen regionaal aangestuurde wervingscampagne.

De veiligheidsregio rapporteert over de voortgang van de invoering van maatregelen aan het bestuur. Paraatheid is ook onderwerp van gesprek in het algemeen bestuur.

Op het moment dat het systeem met de PreCom-pagers operationeel is wil de veiligheidsregio in de bestuursrapportage en de jaarrekening paraatheid opnemen als één van de prestatie indicatoren.

2

Inleiding

2.1 Inrichting van de repressieve brandweezorg

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: de Inspectie JenV) houdt toezicht op de kwaliteit van de brandweezorg in Nederland. Een van de kerntaken binnen de brandweezorg betreft de repressieve brandweezorg, het daadwerkelijk optreden bij branden en hulpverleningen. Dit wordt in elke veiligheidsregio uitgevoerd door een (regionale) brandweer. De wijze waarop de veiligheidsregio's de repressieve brandweezorg hebben ingericht dient te voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Die bestaat vooral uit de Wet veiligheidsregio's (hierna: de Wvr) en het Besluit veiligheidsregio's (hierna: het Bvr), maar ook uit de wetgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden. Naast deze formele wetgeving zijn op de inrichting van de repressieve brandweezorg ook branche-afspraken en -normen van toepassing. Dit geheel vormt het kader waaraan moet worden voldaan.

De Inspectie JenV heeft van september 2016 tot en met mei 2017 onderzocht in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan deze wet- en regelgeving. De Inspectie spitst dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?');
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regiobeelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.

Het Hoofd van de Inspectie JenV heeft het regiobeeld besproken met de voorzitter van de veiligheidsregio en de commandant brandweer.

2.2 Opbouw van het regiobeeld

De opbouw van het regiobeeld volgt de drie onderwerpen uit het onderzoek en de daarbij behorende toetspunten uit het toetsingskader (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

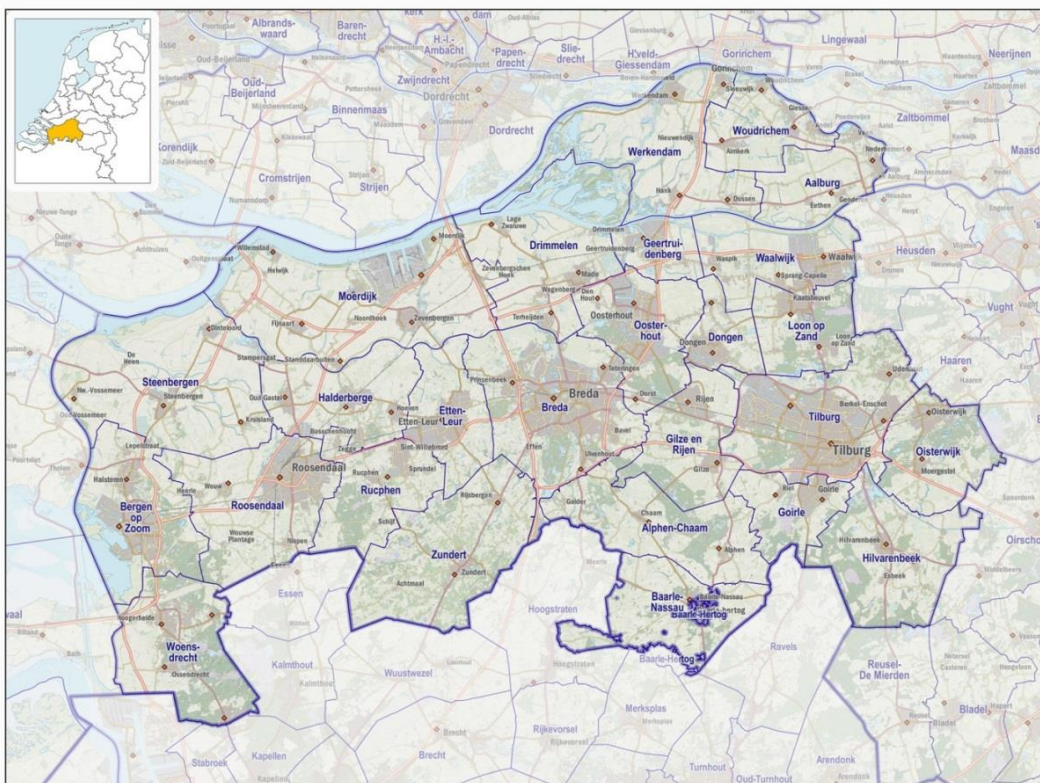
De Inspectie JenV beoordeelt per toetspunt in hoeverre de veiligheidsregio daaraan voldoet of invulling geeft en gebruikt hiervoor de bij het toetspunt beschreven 'norm' als referentie.

Elk hoofdstuk start met een korte inleiding op het onderwerp. Vervolgens geeft de Inspectie per toetspunt de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

2.3 Beschrijving van de brandweer Midden- en West-Brabant

Het verzorgingsgebied van de brandweer Midden- en West-Brabant ziet er als volgt uit:

Afbeelding 1. Kaart van de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant met de brandweerposten
(Bron: Jan-Willem van Aalst, www.imergis.nl)

Het verzorgingsgebied

De veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (hierna: VRMWB) is een samenwerkingsverband tussen vier grote(re) steden en 22 kleinere gemeenten en hulpdiensten. De VRMWB beslaat het gebied vanaf Oisterwijk tot Bergen op Zoom en van de Belgische grens tot de provincie Zuid-Holland en heeft ruim 1,1 miljoen inwoners. De VRMWB is een van de top zes industriële regio's (onder andere 30 VR-plichtige bedrijven en 20 PBZO-bedrijven). Er zijn verschillende industrieterreinen verspreid over de VRMWB.

De VRMWB kenmerkt zich qua infrastructuur door meerdere snelwegen, spoortrajecten, vaarwegen en buisleidingen. Zowel over de snelwegen (A16, A17, A29, A58 en A59) als over het spoor vindt (inter)nationaal vervoer van gevaarlijke stoffen plaats vindt.

Een deel van de HSL-zuid (Hogesnelheidslijn) loopt over het grondgebied van de regio.

De veiligheidsregio beschikt over drie vliegvelden waarvan Gilze-Rijen en Woensdrecht als risicovol zijn meegenomen in de risico-inventarisatie. Op vliegveld Seppe vliegen slechts kleine vliegtuigen.

De VRMWB beschikt over zowel stedelijk als landelijk gebied. In de veiligheidsregio bevinden zich meerdere kwetsbare objecten, zoals ziekenhuizen, gevangenissen en natuur- en recreatiegebieden.

De brandweer Midden- en West-Brabant

De brandweer in Midden- en West-Brabant is sinds 1 januari 2010 geregionaliseerd. Dat wil zeggen dat de brandweer niet meer onder de 26 gemeenten in het gebied valt, maar één regionale organisatie vormt.

Midden- en West-Brabant kent 69 brandweerposten, verdeeld over vijf clusters. De brandweerzorg wordt met verschillende organisatievormen uitgevoerd: volledig vrijwillig, volledig beroeps (24-uursdienst) of een combinatievorm. De brandweerposten Bergen op Zoom, Breda, Moerdijk Haven, Roosendaal, Tilburg-Centrum en Tilburg-Vossenbergh beschikken over een volledige beroepsorganisatie. Daarnaast zijn op de posten Bergen op Zoom, Moerdijk Haven, Roosendaal en Tilburg-Centrum ook vrijwillige medewerkers actief. Op de brandweerpost Oosterhout is gedurende kantooruren een beroepsbezetting aanwezig om de eerste uitruk te verzorgen. Voor de ondersteuning en buiten kantooruren wordt vanuit deze brandweerpost uitgerukt met vrijwillige medewerkers. De overige brandweerposten zijn volledig georganiseerd met vrijwilligers.

De Brandweer Midden- en West-Brabant (hierna: BMWB) beschikt over een bestuurlijk vastgestelde formatie van 1.332 brandweervrijwilligers, waarvan op 1 januari 2017 1.306 waren ingevuld. Daarnaast zijn er op dit moment 465 beroepskrachten in dienst. Dit aantal is inclusief de medewerkers in de 24-uursdienst.

Op jaarbasis handelt de brandweer Midden- en West-Brabant circa 7.900 meldingen² af.

---

² Bron: CBS cijfers 2016

3

Beoordeling van de veiligheidsregio

In dit hoofdstuk beoordeelt de Inspectie JenV de mate waarin de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant voldoet aan de toetspunten uit het toetsingskader. Per toetspunt geeft de Inspectie de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

3.1 Opkomsttijden

3.1.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de in de veiligheidsregio bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden voor de basisbrandweereenheden en de redvoertuigen. Deze zijn gebaseerd op de tijdnormen uit het Bvr. Het bestuur heeft echter de bevoegdheid daarvan gemotiveerd af te wijken en andere opkomsttijden vast te stellen. In dat geval kijkt de Inspectie naar de mate waarin het bestuur rekening heeft gehouden met het brandrisicoprofiel en of het bestuur dit besluit op een zorgvuldige en ordentelijke wijze heeft genomen.

Vervolgens kijkt de Inspectie naar de feitelijk gerealiseerde opkomsttijden en in hoeverre die overeenkomen met de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden. De veiligheidsregio dient te analyseren wat de oorzaak is van de verschillen en in hoeverre dit aanleiding geeft tot aanpassingen.

3.1.2 Beoordeling op de toetspunten

Toetspunt 1

De veiligheidsregio beschikt over een actueel dekkingsplan

Beoordeling

Met het in juli 2015 vastgestelde dekkingsplan beschikt de veiligheidsregio over een actueel dekkingsplan. Het dekkingsplan is gebaseerd op het brandrisicoprofiel.

Bevindingen

De VRMWB heeft een actueel dekkingsplan met een looptijd van 2015 tot 2019. Gelijktijdig met het vaststellen van het dekkingsplan op 9 juli 2015 heeft het bestuur het brandrisicoprofiel vastgesteld. In het dekkingsplan geeft de veiligheidsregio aan dat dit plan gebaseerd moet zijn op het brandrisicoprofiel. Voor de veiligheidsregio is het brandrisicoprofiel een van de fundamentele van het dekkingsplan. Volgens de VRMWB vormt het brandrisicoprofiel in de eerste plaats de basis voor de opkomsttijden van de basisbrandweereenheden en daarmee tevens voor de spreiding van kazernes.

Vooruitlopend op de formele vaststelling heeft de veiligheidsregio het dekkingsplan en het brandrisicoprofiel, samen met het beleidsplan en het regionaal risicoprofiel, voorgelegd aan de gemeenteraden, de omliggende veiligheidsregio's en de waterschappen.

Toetspunt 2

De veiligheidsregio beschikt over een actueel brandrisicoprofiel

Beoordeling

De veiligheidsregio beschikt over een actueel brandrisicoprofiel met daarin opgenomen een overzicht van de locaties en de hieraan verbonden risico's. De veiligheidsregio actualiseert het digitale deel van het brandrisicoprofiel doorlopend.

Bevindingen

Het algemeen bestuur heeft het brandrisicoprofiel gelijktijdig met het dekkingsplan op 9 juli 2015 vastgesteld.

De VRMWB heeft er voor gekozen om de dagelijkse brandweezorg een aparte plaats te geven in een afzonderlijk brandrisicoprofiel en niet onderdeel te laten uitmaken van het regionale risicoprofiel. Voor de veiligheidsregio is de bestuurlijke afweging over crisisbeheersing en rampbestrijding van een andere orde dan de afwegingen over brandweezorg en brandveiligheid. Het analyseren van brandveiligheidsrisico's heeft volgens de VRMWB ook een ander karakter dan het opstellen van een risicoanalyse voor rampen en crises. Daarnaast sluit een aparte benadering van de brandveiligheidsrisico's beter aan bij de ontwikkelingen in het kader van Brandveilig Leven.

Het brandrisicoprofiel bevat geen overzicht van de locaties, maar wel een opsomming van gebouwtypen (met een weging van waarschijnlijkheid en impact van een incident), waarbij onderscheid wordt gemaakt in gebiedstypen (ook met

een weging op waarschijnlijkheid en impact). De veiligheidsregio heeft de scores in de versie van 2015 geactualiseerd.

Toetspunt 3

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht (bijvoorbeeld in het dekkingsplan) van de berekende opkomsttijden van basisbrandweereenheden en redvoertuigen voor de objecten en objectsoorten

Beoordeling

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur in het dekkingsplan een overzicht van de berekende opkomsttijden. Dit gebeurt in de vorm van een 'opkomsttijdenkaart', waarbij de veiligheidsregio onderscheid maakt in de dagsituatie en de avond-weekend-nacht-situatie. De veiligheidsregio stelt de informatie zowel grafisch als digitaal beschikbaar.

Bevindingen

In bijlage B van het dekkingsplan zijn per gemeente twee grafische weergaven opgenomen van de opkomsttijden in respectievelijk de DAG-situatie en de avond-nacht-weekend-(ANW)situatie. De veiligheidsregio noemt dit de 'opkomsttijdenkaart'. De opkomsttijdenkaart is samengesteld op basis van gegevens uit een aantal openbare en besloten bronbestanden zoals de Basisadministratie Gebouwen, de opkomsttijden-applicatie van Brandweer Midden- en West-Brabant en objectgegevens uit de provinciale Risicokaart. De opkomsttijdenkaarten zijn (deel)afdrukken van een digitale kaart. In de digitale versie is op objectniveau te zien welk type object het betreft, wat de tijdnorm is en wat de berekende opkomsttijd is. Voor de berekende opkomsttijden gebruikt de veiligheidsregio het programma CARE. De veiligheidsregio heeft de markante objecten in de overzichten opgenomen.

Het bestuur van de VRMWB heeft geen objecten aangewezen waarvoor de inzet van een redvoertuig noodzakelijk is. De veiligheidsregio heeft echter wel opkomsttijden voor redvoertuigen opgenomen in het dekkingsplan. Voor een verantwoorde spreiding van de redvoertuigen gaat de veiligheidsregio uit van een gebiedsgerichte (generieke) benadering van de af te dekken risico's. In de stedelijke gebieden met oude wijken is de kans op een incident, waarbij redding op hoogte direct noodzakelijk is, het grootst. Dit vergt een snelle opkomst van een redvoertuig. De veiligheidsregio heeft de opkomsttijden op regioniveau grafisch weergegeven met een opkomsttijdindicatie van respectievelijk maximaal 15, 30 en 45 minuten.

Toetspunt 4

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de berekende overschrijdingen van de tijdnormen uit het Bvr

Beoordeling

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur informatie over zowel de berekende opkomsttijden als de overschrijdingen. Tevens maakt de veiligheidsregio inzichtelijk hoe de overschrijdingen zich verhouden tot de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden.

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft in de opkomsttijdenkaarten zowel de opkomsttijden als de overschrijdingen opgenomen. Hierbij maakt de veiligheidsregio inzichtelijk hoe de overschrijdingen zich verhouden tot de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden.

De opkomsttijdenkaarten maken deel uit van een digitale kaart. De digitale kaart bevat per object informatie over het type object, de tijdnorm en de berekende opkomsttijd. De markante objecten maken hiervan deel uit.

Als een object meer gebruiksfuncties heeft, staan de tijdnorm en de opkomsttijd vermeld per gebruiksfunctie. Het kan voorkomen dat de veiligheidsregio voor een object voor de ene gebruiksfunctie geen overschrijding vaststelt en voor de andere wel.

Toetspunt 5

Het bestuur besluit gemotiveerd tot acceptatie van de berekende overschrijdingen en/of stelt afwijkende opkomsttijden vast

Beoordeling

Het bestuur besluit gemotiveerd tot acceptatie van overschrijdingen. Voor de Biesbosch heeft het bestuur besloten om – gezien de specifieke situatie – overschrijdingen te accepteren van de maximale opkomsttijd van 18 minuten. Voor dit gebied is in overleg met de gemeenten een maatregelenpakket opgesteld om de gebruikers bewuster te maken van het brandveiligheidsrisico en van de mogelijkheid de risico's te beperken.

Bevindingen

De VRMWB streeft ernaar de tijdnormen uit het Bvr zo veel als mogelijk is te halen voor wat betreft de opkomsttijd van de eerste basisbrandweereenheid. Daar waar de opkomsttijden niet kunnen worden gehaald, vindt de VRMWB dit - gezien de risico's - in sommige gevallen verantwoord. Dit is nader beschreven en gemotiveerd in het op het brandrisicoprofiel gebaseerde VOGS³, waarin de motivering deels is gebaseerd op de brandbeveiligingsconcepten. Op basis van deze benadering is aan sommige van de in het Bouwbesluit genoemde gebruiksfuncties een aantal 'risico-compensatieminuten' toegekend. In de redentatie die de VRMWB volgt in VOGS leidt dit tot het hanteren van twee maximaal aanvaardbare opkomsttijden voor de eerste basisbrandweereenheid, die kunnen worden toegepast op de alle gebruiksfuncties.

³ Voorstel opkomsttijden 1e basisbrandweereenheid en afwegingskader geografische spreiding 2e basisbrandweereenheid, veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, 9 juli 2015.

Het bestuur heeft per gebruiksfunctie een opkomsttijd vastgesteld van acht of twaalf minuten.

Voor het gebied 'De Biesbosch' heeft de VRMWB een overschrijding van de maximale opkomsttijd van 18 minuten vastgesteld. In dit gebied heeft de veiligheidsregio te maken met een gedeelte dat door de aard van het gebied (objecten zijn niet te bereiken over de weg) binnen verantwoorde financiële kaders niet kan worden bereikt binnen de maximale wettelijke opkomsttijd van achttien minuten. Voor het gebied is in overleg met de gemeenten een maatregelenpakket opgesteld om de gebruikers bewuster te maken van het brandveiligheidsrisico en de mogelijkheid dit risico te beperken. De maatregelen zullen periodiek in de activiteiten van gemeenten en brandweer MWB terugkeren. Het veiligheidsrisico is volgens de VRMWB daarmee beperkt te noemen. Vanuit kosten-baten oogpunt is de vestiging van een beroepspost voor de veiligheidsregio niet aan de orde. Bovendien is het voor de veiligheidsregio ook niet mogelijk om een uitrukpost dichterbij te positioneren en te bemannen met vrijwilligers.

Uit de gegevens van de VRMWB blijkt dat het aantal incidenten in het gebied van de Biesbosch beperkt is. Over de afgelopen vier jaar gaat het om gemiddeld 14 incidenten per jaar, waarvan er ook gemiddeld één valt in de categorie 'woningbrand', de overige vallen onder de categorieën dienstverlening en hulpverlening.

De VRMWB zet de toolbox 'Brandveilig leven' in om de brandveiligheid te verhogen. De gemeenten, de brandweer en maatschappelijke partners samen zorgen ervoor dat inwoners weten wat ze moeten doen om brand te voorkomen, te ontdekken en te ontvluchten. De toolbox wordt gebruikt om aan de voorkant van de veiligheidsketen de effecten van brand zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken. Voorbeelden van activiteiten zijn rookmelderacties, home-safety-checks en brandveiligheidsambassadeurs in de wijken.

Toetspunt 6

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur overzicht(en) van de feitelijke opkomsttijden en de voortgang van de genomen maatregelen

Beoordeling

De VRMWB geeft het bestuur door middel van bestuursrapportages en jaarrekeningen inzicht in de feitelijke opkomsttijden en voortgang van de genomen maatregelen.

Bevindingen

De VRMWB rapporteert over de opkomsttijden aan het bestuur. Het gaat dan om het totale regiobeeld en het beeld per cluster. Dit gebeurt op hoofdlijnen in de bestuursrapportage en in de jaarrekening. Daarnaast hebben de clustercommandanten contact met burgemeesters in hun respectievelijke clusters en presenteren daar de resultaten per gemeente en per post.

De feitelijk gerealiseerde opkomsttijden van de eerste tankautospuiter (hierna: TS) worden gemeld, afgezet tegen de norm van 8 of 12 minuten. De veiligheidsregio vindt dat hierbij een dekkingspercentage van minimaal 80% moet worden gehaald,

maar dat gebeurt niet altijd. De VRMWB realiseert nu⁴ 85% gemiddeld over de hele regio. Per cluster lopen de opkomstpercentages uiteen van 75% tot 90%. Per post zijn er grotere verschillen te zien, maar dat heeft ook te maken met de uitrukfrequentie.

Over de gerealiseerde opkomsttijden van de redvoertuigen wordt niet gerapporteerd.

De VRMWB rapporteert aan het bestuur over de ingezette maatregelen (inzet Toolbox) door middel van bestuursrapportages met overzichten van activiteiten per gemeente.

Toetspunt 7

De veiligheidsregio analyseert de feitelijke opkomsttijden en de resultaten van de genomen maatregelen

Beoordeling

De veiligheidsregio voert een analyse uit op de feitelijke opkomsttijden en benoemt hierbij de oorzaken van de overschrijdingen. De veiligheidsregio voert nog geen analyse uit op de genomen maatregelen.

Bevindingen

De VRMWB zet de feitelijk gerealiseerde opkomsttijden af tegen de norm van 8 of 12 minuten en de berekende tijden. De analyse vindt plaats op gemeentelijk-, cluster- en regionaal niveau. In de bestuursrapportage noemt de veiligheidsregio (op hoofdlijnen) de redenen waarom de opkomsttijden niet gehaald worden.

Het meten van de effecten van de genomen maatregelen vindt de veiligheidsregio lastig. Er is wel een veiligheidsmonitor maar daarin wordt weinig gevraagd op gebied van fysieke veiligheid. De VRMWB meet hoeveel mensen bij voorlichtingsactiviteiten over brandveiligheid aanwezig waren en of ze tevreden zijn, maar het effect op gedrag is erg lastig vast te stellen. De VRMWB is bezig met het ontwikkelen van een fysieke veiligheidsmonitor.

Toetspunt 8

Het bestuur besluit over de voorstellen tot verdere verbetering/optimalisering

Beoordeling

De VRMWB heeft naar aanleiding van de analyse van de opkomsttijden geen voorstellen aan het bestuur voorgelegd ter verbetering of optimalisering van de repressieve organisatie. Daarom blijft dit toetspunt verder buiten beschouwing.

Bevindingen

Het bestuur van de VRMWB verwacht maatregelen aan de voorkant van de keten. Met de Toolbox wordt hierin voorzien. De Toolbox breidt steeds verder uit, er komen steeds meer gereedschappen in. Slechts in uitzonderlijke gevallen worden kazernes verplaatst. Bij iedere ingrijpende verbouwing of indien een kazerne aan nieuwbouw

⁴ Bron: Jaarrekening 2016.

toe is, wordt altijd een toets gedaan op de meest ideale kazernelocatie. Indien hieruit blijkt dat een alternatieve locatie beter aansluit in het dekkingsplan, wordt hierover in overleg getreden met de betreffende gemeente. Daarin vindt vervolgens een afweging plaats of nieuwbouw wel of niet realiseerbaar is. Een voorbeeld hiervan is de kazerne van Wouw. Deze wordt binnenkort vervangen door nieuwbouw op een andere locatie.

Een ander voorbeeld van een besluit van het bestuur van de VRMWB tot verbetering of optimalisatie is de bouw (een aantal jaar geleden) van de nieuwe kazerne Moerdijk-Haven.

3.2 Samenstelling van basisbrandweereenheden

3.2.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden. Standaard bestaat deze uit zes personen, een bevelvoerder, een chauffeur en vier manschappen. Het bestuur heeft de bevoegdheid hiervan af te wijken, mits het bestuur daarvoor een duidelijke reden heeft. Indien wordt afgeweken moet het bestuur rekening houden met twee expliciet in het Bvr omschreven voorwaarden. Deze hebben betrekking op de brandweezorg aan de burger en op de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Bij de beoordeling of aan deze voorwaarden wordt voldaan betreft de Inspectie JenV ook de resultaten van de internet-enquête onder het brandweerpersoneel naar de veiligheidsgevoelens bij de verschillende samenstellingen van basisbrandweereenheden.

Indien een afwijkende samenstelling wordt toegepast is, naast de bepalingen uit het Bvr, ook het landelijk kader Utruk op Maat (hierna: UoM) van toepassing. De Inspectie JenV beoordeelt of de veiligheidsregio zich houdt aan de bepalingen van deze brancherichtlijn.

Bij de toepassing van een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden dient de veiligheidsregio na enige tijd te evalueren in welke mate het beoogde doel van de toepassing daarvan is bereikt. Hierbij dient de veiligheidsregio ook de voorwaarden die het Bvr verbindt aan de mogelijkheid tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden te betrekken. Uit de evaluatie dient te blijken of er aanleiding bestaat tot aanpassingen.

3.2.2 Beoordeling op de toetspunten

Toetspunt 9

Het bestuur neemt een gemotiveerd besluit over de samenstelling van basisbrandweereenheden indien wordt afgeweken van de standaardsamenstelling

Beoordeling

De VRMWB hanteert de TS6 als basisbrandweereenheid. In oktober 2013 is de veiligheidsregio gestart met drie pilots voor het toepassen van variabele voertuigbezetting (met minimaal vier personen). De belangrijkste reden hiervoor was om bij onderbezetting toch verantwoord te kunnen uitrukken.

Na evaluatie van de pilots heeft het bestuur besloten variabele voertuigbezetting in te voeren op alle vrijwillige posten. De veiligheidsregio is bezig om alle medewerkers hiervoor op te leiden. De veiligheidsregio heeft de OR vanaf het begin betrokken bij het traject. De OR heeft ingestemd met de invoering van de variabele voertuigbezetting in de veiligheidsregio.

Bevindingen

De basisbrandweereenheid in de VRMWB is de TS6 met een bevelvoerder, chauffeur en vier manschappen. Omdat niet altijd voldoende vrijwilligers beschikbaar zijn om de basiseenheid te kunnen bemannen heeft het bestuur in maart 2013 toestemming

gegeven om onder voorwaarden incidenteel onderbezet uit te rukken. De bezetting dient dan ten minste uit vier personen te bestaan, waaronder een bevelvoerder en een aangewezen brandweerchauffeur. Vervolgens is in oktober 2013 toestemming gegeven voor pilots met afwijkende voertuigbezetting.

Voor deze pilots heeft de veiligheidsregio een plan van aanpak opgesteld. De veiligheidsregio heeft mogelijke opties beoordeeld op uitvoerbaarheid, verwachte opbrengst en benodigde investeringen. Uit die afweging zijn uiteindelijk drie pilots voortgekomen met een TS4 (Loon op Zand, Klundert en Moergestel).

De veiligheidsregio heeft de pilot in de drie posten inmiddels afgerond. Op basis van het projectplan en de evaluaties heeft het bestuur besloten om UoM in te zetten op alle vrijwillige posten. De belangrijkste overweging is om met minder mensen (minimaal vier) verantwoord te kunnen uitrukken als er onvoldoende vrijwilligers beschikbaar zijn. Onlangs heeft de veiligheidsregio zes posten opgeleid voor inzet van de TS4. In de komende tijd gebeurt ook dit ook voor de andere posten.

De ondernemingsraad (OR) is vanaf het begin van het project variabele voertuigbezetting betrokken geweest en heeft deelgenomen in de klankbordgroep. Uiteindelijk heeft de OR ingestemd met de toepassing van variabele voertuigbezetting.

Toetspunt 10

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden tast het niveau van brandweezorg aan de burgers niet aan

Beoordeling

Bij het maatgevend scenario woningbrand komt altijd de slagkracht van een TS6 ter plaatse. Op ieder voertuig bevindt zich altijd een bevelvoerder.

Bevindingen

De veiligheidsregio maakt voor het uitrukken met variabele bezetting gebruik gemaakt van de standaard TS6. Op elke TS moet zich altijd een bevelvoerder bevinden, ook als er met vier mensen wordt uitgerukt.

Bij een alarmering van een TS4 voor binnenbrandincidenten (maatgevend scenario) en andere prio1 brandmeldingen wordt altijd automatisch een extra TS6 gealarmeerd. Voor deze tweede TS, die ter ondersteuning van een TS4 wordt ingezet, geldt in basis dezelfde opkomsttijd als voor de eerste TS.

Toetspunt 11

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel

Beoordeling

De veiligheidsregio heeft voorafgaand aan de toepassing van variabele voertuigbezetting een aparte Risico-inventarisatie en -evaluatie (hierna: RI&E) opgesteld. Deze RI&E is getoetst door de arbodienst. Tevens heeft de veiligheidsregio een plan van aanpak opgesteld, dat grotendeels is uitgevoerd.

Het personeel voor de TS4 wordt niet apart geselecteerd. Alle personeelsleden krijgen wel een bijscholing aangeboden. Tevens wordt de gehele post geoefend op het uitrusten met een TS4.

De bevelvoerder vult bij elke uitruk met variabele voertuigbezetting een evaluatieformulier in. Het veiligheidsgevoel komt hierbij ook aan de orde. Medewerkers voelen zich over het algemeen bekwaam om met een TS4 te kunnen optreden. Ook voelen zij zich over het algemeen veilig bij inzetten in de praktijk.

De veiligheidsregio besteedt aandacht aan de weerbaarheid van het personeel tegen verbaal of fysiek geweld. Dit wordt vooral gedaan in het kader van gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling.

Bevindingen

De VRMWB beschikt over een 'warme' en 'koude' RI&E uit 2012. De 'warme' RI&E heeft vooral betrekking op de TS6. Het hierbij behorende Plan van Aanpak is grotendeels uitgevoerd.

Voor de drie pilots in Loon op Zand, Klundert en Moergestel zijn vooraf aparte RI&E's opgesteld. Deze RI&E's zijn ter instemming voorgelegd aan de OR en getoetst door een onafhankelijk Arbodeskundige. De OR heeft ingestemd en de Arbodeskundige heeft de plannen goedgekeurd met enkele aandachtspunten. De aandachtspunten zijn opgenomen in de respectievelijke plannen van aanpak. De plannen van aanpak zijn grotendeels uitgevoerd, waarbij de punten met een hoge prioriteit voor aanvang van de pilots zijn opgelost. De veiligheidsregio heeft de plannen van aanpak nog niet geheel uitgevoerd omdat de veiligheidsregio zich nog in de implementatiefase bevindt.

De VRMWB heeft een nieuwe RI&E opgesteld voor alle posten die uitrusten met een TS4. In het bijbehorende plan van aanpak is opgenomen dat alle actiepunten moeten zijn uitgevoerd voor de invoering van de TS4 op een post.

Het personeel voor de TS4 wordt niet apart geselecteerd. Alle personeelsleden krijgen wel een bijscholing aangeboden gedurende 5 dagdelen. Tevens wordt de gehele post geoefend op het veilig kunnen inzetten van een TS4. De invoering van de TS4 op de posten vindt gefaseerd plaats.

De veiligheidsregio besteedt aandacht aan de weerbaarheid van het personeel tegen verbaal of fysiek geweld. Dit wordt vooral gedaan in het kader van gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling en niet specifiek vanwege de toepassing van variabele voertuigbezetting. Agressie en geweld is niet aan de orde bij het repressief optreden behalve op specifieke plaatsen met Oud en Nieuw. Als zich een voorval met geweld

tegen brandweermensen heeft voorgedaan hanteert de VRMWB een hiervoor opgesteld protocol.

De bevelvoerder vult bij elke onderbezette uitruk een evaluatieformulier in. Het veiligheidsgevoel komt hierbij ook aan de orde. Manschappen worden niet individueel bevraagd. Bij de eidevaluaties van de pilots is wel iedereen bevraagd. Uit deze evaluaties trekt de veiligheidsregio onder andere de volgende conclusies:

- Over het algemeen geven de respondenten aan zich door middel van de (warme en koude) oefeningen voldoende bekwaam te voelen om veilig uit te rukken met de TS4.
- Over het algemeen geven de respondenten aan dat de werkwijze van 'Uitruk op Maat' in de praktijk werkt en dat men zich veilig voelt tijdens incidenten die met TS4 worden bestreden.

De veiligheidsregio beschikt (nog) niet over een gestructureerd medewerkerstevredenheidsonderzoek. De gesprekken leveren meer informatie op dan enquêtes, zo is de overtuiging van de VRMWB.

Uit de internet-enquête van de Inspectie JenV onder het brandweerpersoneel blijkt dat:

- 18 (41%) van de 44 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting, aangeven dat zij dit niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 13 (30%) respondenten aangeven dat zij dit onveiliger vinden dan het optreden met een TS6 en;
- 13 (30%) hierover geen uitgesproken mening hebben.

Toetspunt 12

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de afspraken omtrent het leveren van interregionale bijstand

Beoordeling

De VRMWB beschikt over voldoende TS6'en om de vereiste interregionale bijstand te kunnen leveren.

Bevindingen

De VRMWB maakt voor de variabele voertuigbezetting geen gebruik van aangepaste voertuigen. Daarnaast speelt de factor tijd een kleinere rol bij (interregionale) bijstand dan bij de opkomsttijden. De VRMWB heeft de beschikking over in totaal 92 tankautospuiten, waaronder 17 voertuigen speciaal geschikt voor natuurbrandbestrijding. Dit betekent dat de VRMWB over voldoende basisbrandweereenheden kan beschikken om de afgesproken interregionale bijstand te kunnen leveren. De veiligheidsregio zet hiervoor alleen TS6'en in.

Toetspunt 13

De veiligheidsregio heeft inzicht in de bereikte resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden

Beoordeling

De veiligheidsregio heeft op basis van de evaluatieformulieren inzicht in de toepassing van variabele voertuigbezetting. De belangrijkste reden is altijd de paraatheid. Op basis van de overzichten van de clustercommandanten kan de veiligheidsregio bepalen waar extra aandacht nodig is.

Bevindingen

Op basis van evaluatieformulieren is bekend hoe vaak de brandweer uitrukt met variabele voertuigbezetting. De reden hiervoor is altijd paraatheid. Periodiek wordt een overzicht van de uitrukken met variabele voertuigbezetting aangeleverd aan de clustercommandanten. Op basis daarvan kunnen zij bepalen welke posten extra aandacht nodig hebben.

Toetspunt 14

De veiligheidsregio analyseert de resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering hiervan

Beoordeling

De analyse van de toepassing van variabele voertuigbezetting gebeurt op het niveau van de clustercommandant. De veiligheidsregio heeft dit nog niet duidelijk geborgd in de organisatie.

Bevindingen

De invoering van TS4 is nog niet volledig in de veiligheidsregio gerealiseerd. De clustercommandanten kunnen op basis van de overzichten van de uitrukken met variabele voertuigbezetting een nadere analyse uitvoeren. De clustercommandant bepaalt in hoeverre dit gebeurt en welke verdere acties noodzakelijk zijn. De veiligheidsregio heeft hiervoor geen gedragslijn bepaald.

Toetspunt 15

Het bestuur besluit over voorstellen tot verbetering/optimalisering

Beoordeling

Omdat de veiligheidsregio het bestuur geen voorstellen tot verbetering of optimalisering heeft voorgelegd wordt dit toetspunt buiten beschouwing gelaten.

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft het bestuur (nog) geen voorstellen tot verbetering of optimalisering van de variabele voertuigbezetting voorgelegd.

3.3 Beschikbaarheid brandweerpersoneel

3.3.1 Inleiding

De Inspectie JenV onderzoekt voor dit onderwerp vooral de wijze waarop de veiligheidsregio borgt dat er te allen tijde voldoende brandweermensen beschikbaar zijn om uit te kunnen rukken als dat nodig is. Vooral waar sprake is van van huis opkomende vrijwilligers blijkt dat problemen op te kunnen leveren.

Waar het vroeger voldoende was om een groot aantal brandweermensen te alarmeren in geval van brand en er dan ook altijd voldoende opkwamen naar de post, is dat de laatste jaren onder druk komen staan. Dit brengt de noodzaak met zich mee dat de veiligheidsregio inzicht moet hebben in het aantal beschikbare brandweerlieden, zowel in actuele omstandigheden als in de ontwikkelingen daarin op langere termijn.

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie JenV brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op deze toetspunten.

3.3.2 Bevindingen

Toetspunt 16

De veiligheidsregio heeft inzicht in de beschikbare medewerkers op korte en lange termijn

Bevindingen

De veiligheidsregio heeft op het niveau van de posten inzicht in de paraatheid. Van de beroepsposten is het precies bekend, omdat met dienstroosters gewerkt wordt. Van de andere (vrijwillige) posten is op basis van ervaring met een redelijke zekerheid te bepalen of de posten paraat zijn.

De veiligheidsregio beschikt op regionaal niveau (nog) niet over inzicht in de paraatheid. De veiligheidsregio werkt momenteel aan een systeem om met behulp van een app de paraatheid inzichtelijk te maken. Eind 2017 verwacht de VRMWB hiervan de eerste resultaten. Medio 2017 schaft de veiligheidsregio nieuwe (PreCom⁵) pagers aan, die samen met de genoemde app een real-time en volledig beeld van de paraatheid geven. De veiligheidsregio geeft aan dat de paraatheid van de vrijwillige posten voortdurend op basis van meldingen gemonitord wordt door de clustercommandanten. De brandweer kent een regeling voor uitrukken met variabele voertuigbezetting en registreert hoe vaak hiervan gebruik wordt gemaakt.

⁵ De Precompager is een alarmontvanger die ook de mogelijkheid heeft om door één druk op de knop aan te geven of men bij een alarmering opkomt of niet. Daarnaast kan de gebruiker eenvoudig zijn niet beschikbare dagen (en of uren van de dag) aangeven. Het systeem maakt dan binnen korte tijd een berekening of er voldoende bezetting is. Wanneer er onderbezetting is, krijgt de verantwoordelijke binnen het korps een melding van de situatie. Ook kunnen deze gegevens direct gekoppeld worden naar de meldkamer, zodat deze bij onderbezetting direct een andere eenheid kan alarmeren. Regio's maken wisselend gebruik van al deze mogelijkheden.

Toetspunt 17

De veiligheidsregio neemt maatregelen bij (dreigende) acute problemen in de beschikbaarheid van personeel

Bevindingen

De clustercommandanten monitoren voortdurend de paraatheid van de vrijwillige posten op basis van meldingen. Aan hen staan diverse maatregelen ter beschikking die zij kunnen treffen bij problemen daarin.

Er zijn twee maatregelen om de paraatheid op korte termijn te garanderen. Bij het bekend zijn van een tekort voordat er een alarmering plaats vindt kan de ploegchef of postcommandant ervoor zorgen dat er alsnog voldoende bezetting is door bijvoorbeeld personeel te vragen beschikbaar te blijven of door personeel te lenen. Daarnaast heeft de meldkamer de instructie dat - als na een alarmering een voertuig zich niet meldt - na zes minuten automatisch het volgende voertuig moet worden gealarmeerd.

Toetspunt 18

De veiligheidsregio analyseert de beschikbaarheid gedurende langere tijd om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering daarvan

Bevindingen

Indien uit de rapportages aan de clustercommandanten blijkt dat er gedurende langere tijd problemen zijn met de beschikbaarheid, dan kan de clustercommandant kiezen uit diverse maatregelen. Hij kan voor de uitruk geschikt kantoorpersoneel inzetten of flexwerken mogelijk maken. Ook kan hij mensen consigneren of repressieve dagdienst invoeren. Dit laatste wordt m.i.v. 1 januari 2018 ingevoerd bij de kazerne in Waalwijk. Daarnaast kan hij een werving starten of vrijwilligers op meerdere posten laten uitrukken (woon, werk). De teamleiders bepalen zelf welke methode het beste bij hun gebied/omgeving past en daarin worden ze gefaciliteerd door de centrale organisatie. De veiligheidsregio kent geen regionaal aangestuurde wervingscampagne.

Toetspunt 19

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de feitelijke beschikbaarheid van het personeel gedurende het jaar en de genomen maatregelen bij problemen daarin

Bevindingen

De veiligheidsregio rapporteert over de voortgang van de invoering van maatregelen aan het bestuur. Paraatheid is ook onderwerp van gesprek in het algemeen bestuur.

Op het moment dat het systeem met de PreCom-pagers operationeel is wil de veiligheidsregio in de bestuursrapportage en de jaarrekening paraatheid opnemen als één van de prestatie indicatoren.

I

Bijlage Enquête brandweerpersoneel

Het repressief optreden van de brandweer bevat per definitie een bepaalde mate van onveiligheid. Het is aan de werkgevers, de veiligheidsregio's, om de veiligheidsrisico's zoveel als mogelijk te beperken en het brandweerpersoneel adequaat te informeren en voor te bereiden op onveilige situaties in het werk door middel van opleidingen, oefeningen en trainingen. Dit is een algemene verplichting vanuit de Arbeidsomstandighedenwet.

Indien een veiligheidsregio wil besluiten tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden, mag zij daarbij geen afbreuk doen aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Dit is als nadrukkelijke voorwaarde opgenomen in het Besluit veiligheidsregio's. Deels kan dit worden bereikt door middel van objectief te beoordelen acties, zoals een deugdelijke risico-inventarisatie en -evaluatie en maatregelen om de geconstateerde risico's te beperken. Echter, ook de veiligheidsgevoelens van deze mensen spelen hierin een belangrijke rol. Om daarop zicht te krijgen heeft de Inspectie JenV een internet-enquête uitgezet onder het gehele brandweerpersoneel in alle veiligheidsregio's dat dienst doet op een basisbrandweereenheid. Niet alleen onder de brandweermensen die daadwerkelijk dienst doen op een afwijkend samengestelde basisbrandweereenheid, maar ook onder hen die daarmee (nog) geen ervaring hebben.

De vragen in de internet-enquête hebben betrekking op:

- Algemene gegevens, zoals leeftijd en dienstjaren en of de respondent beroepsmatig of als vrijwilliger aan de brandweer verbonden is.
- De soort voertuigen waarmee de respondent uitrukt (TS6, TS4, TS2/SIV).
- Of de respondent een speciale opleiding of oefening heeft genoten als hij/zij uitrukt met een ander voertuig dan de TS6 en hoe deze die opleiding en oefening waardeert.
- Of de respondent zich in het algemeen veilig voelt bij zijn/haar repressieve werkzaamheden.
- Of de respondent zich wel eens onveilig heeft gevoeld, of hij/zij dat gemeld heeft en wat er met die melding is gedaan.
- Een aantal stellingen over de veiligheid bij repressief optreden.

De Inspectie JenV analyseert een aantal van de gevraagde gegevens op regionaal niveau en andere gegevens op landelijk niveau. De gegevens die beïnvloed worden door specifieke regionale omstandigheden (door de wijze van organiseren van de repressieve organisatie) zijn in dit regiobeeld weergegeven.

Algemene gegevens

- De enquête is uitgezet onder 1358 medewerkers.
- 689 medewerkers hebben de enquête ingevuld, dit is een respons van 51%.
- 645 (94%) van de respondenten doen vooral dienst op een TS6.
- 44 (6%) van de respondenten doen vooral dienst op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting (TS4).
- 557 (81%) van de respondenten zijn vrijwilliger en 132 (19%) zijn beroeps.

Opleiding en oefening voor het optreden met een afwijkende voertuigbezetting

- Van de 44 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende bezetting, geven er 23 (52%) aan hiervoor een speciale opleiding te hebben ontvangen. 22 (96%) van de 23 geven aan dat die opleiding hen voldoende heeft voorbereid op de inzet met een afwijkende voertuigbezetting.
- Van de 44 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende bezetting, geven er 30 (68%) aan hiervoor speciaal geoefend te worden. 26 (87%) van de 30 geven aan dat zij zich voldoende geoefend vinden voor de inzet met een afwijkende voertuigbezetting.

Vinden de respondenten optreden met een afwijkende voertuigbezetting onveiliger dan met een TS6?

Afwijkende voertuigbezetting

- 18 (41%) van de 44 respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting, geven aan dat zij dat niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 13 (30%) respondenten geven aan dat zij dat onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 13 (30%) hebben hierover geen uitgesproken mening.

Standaard voertuigbezetting

- 156 (24%) van de respondenten die vooral dienst doen op een voertuig met een standaard voertuigbezetting, geven aan dat zij het optreden met minder dan zes personen niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 328 (51%) respondenten geven aan dat zij dat onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 160 (25%) hebben hierover geen uitgesproken mening.

Veiligheid heeft de hoogste prioriteit binnen onze organisatie

- 575 (89%) van de medewerkers die vooral dienst doen op een TS6 zijn het eens met deze stelling en;
- 33 (75%) van de medewerkers die vooral dienst doen met een afwijkende voertuigbezetting zijn het hier mee eens.

II

Bijlage Afkorting

Afkorting

ATB
ATW
BMWb
Bpvr
Bvr
Inspectie JenV
OR
RI&E
SIV
TS
UoM
VB
VRMWB
Wvr

Betekenis

Arbeidstijdenbesluit
Arbeidstijdenwet
Brandweer Midden- en West-Brabant
Besluit personeel veiligheidsregio's
Besluit veiligheidsregio's
Inspectie Justitie en Veiligheid
Ondernemingsraad
Risico-inventarisatie en -evaluatie
Snel interventievoertuig
Tankautospuut
Uitruk op Maat
Veiligheidsberaad
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
Wet veiligheidsregio's

Missie Inspectie Justitie en Veiligheid

De Inspectie Justitie en Veiligheid houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van justitie en veiligheid om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
[Contactformulier](#) | www.inspectievenj.nl

November 2017

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*